

Fakultetsstyrelsens arbetsutskott

Anvisningar för disputation

Disputationen är forskarutbildningens huvudsakliga examination och utgör en oberoende granskning av den forskarstuderandes avhandling och dess försvar.

Förberedelser

En disputation initieras av institutionen genom att anhållan inlämnas till fakultetskansliet, vanligen av handledaren eller av ämnesföreträdaren. Anhållan ska ha inkommit senast sex veckor innan disputationen, men gärna tidigare. Blankett för anhållan finns på fakulteternas webbsida.

Innan anhållan skickas in ska lämplig lokal vara bokad. Förslag till opponent och betygsnämndsledamöter ska motiveras i anhållan.

Beslut om disputation, inklusive utseende av opponent, betygsnämndsledamöter och disputationens ordförande fattas av prodekanen med ansvar för forskarutbildningen.

Disputationen ska ske inom terminstid. Den ska tillkännages minst tre veckor i förväg, även dessa tre veckor ska ligga inom terminstid. Prodekanen med ansvar för forskarutbildningen kan bevilja dispens från båda dessa krav om det finns särskilda skäl för detta.

Ett beslut om att ställa in en disputation fattas av prodekanen med ansvar för forskarutbildningen efter samråd med ansvariga vid den berörda institutionen. Om beslutet att ställa in baseras på att opponenter eller en ledamot av betygsnämnden i förväg meddelar så väsentlig kritik mot avhandlingen att det är sannolikt att den kommer att underkännas, ska de som avhandlingen distribuerats till informeras om att den återkallats och inte får återropas som doktorsavhandling.

Fakulteterna bidrar ekonomiskt både med ett tryckningsbidrag och med en ersättning för omkostnader. Storleken på de båda beloppen fastställs i fakulteternas årliga budget. Ersättningen betalas ut utan att institutionen ber om det, men för att tryckningsbidraget ska betalas ut krävs att en ansökan skickas till kansliet.

Ordförande för disputationen

Ordföranden för disputationen ansvarar för att den uppfyller universitetets och HT-fakulteternas föreskrifter.

Ordföranden för disputationen ska se till att åhörarna, inklusive betygsnämndens ledamöter, inte har några svårigheter att uppfatta vad som sägs. I fall opponert eller respondent önskar använda tekniska hjälpmedel för att illustrera sina resonemang, ska de anmäla detta i förväg till ordföranden.

Ordföranden för disputationen ansvarar för att boka rum för betygsnämndens sammanträde samt inleder sammanträdet. Disputationens ordförande ansvarar även för att protokoll från sammanträdet inlämnas till HT-fakulteternas sekreterare för forskarutbildningen.

Opponent och betygsnämnd

Fakultetsopponenten ska normalt vara minst docent och får inte vara verksam vid HT-fakulteterna.

Betygsnämnden ska bestå av tre ledamöter, varav minst en inte är verksam vid Lunds universitet. Ledamöterna ska ha minst docentkompetens, om det inte finns särskilda skäl. Båda könen ska vara representerade i betygsnämnden, om det inte finns särskilda skäl.

Minst en reserv ska utses till betygsnämnden. Reserven ska vara beredd att träda in i fall en ledamot förhindras delta vid disputationen. Observera att om reserven behöver träda in ska betygsnämnden som helhet fortfarande uppfylla kraven i föregående stycke.

Betygsnämnden utser ordförande inom sig.

Doktoranden bör inte ha kontakt med betygsnämndens ledamöter i tiden närmast före disputationen. Om ett offentligt evenemang anordnas där doktoranden och någon eller några av betygsnämndens ledamöter deltar bör det förläggas till efter disputationen.

Disputationsakten

Disputationen börjar med att ordföranden hälsar respondenten, fakultetsopponenten och betygsnämndens ledamöter välkomna och förklarar disputationen öppnad. Ordföranden ger därefter respondenten tillfälle att, om så behövs, göra korta tillägg eller korrigeringar till avhandlingen.

Själva granskningen av avhandlingen börjar med att fakultetsopponenten eller respondenten under ca 15 minuter redogör för dess huvuddrag och slutsatser. Ordföranden för disputationen bör i god tid före disputationen ha kommit överens med opponerten och respondenten om vem som sammanfattar avhandlingen. Om opponerten utfört sammanfattningen ska respondenten ges möjlighet att kort kommentera opponertens redogörelse.

Det är viktigt att disputationen sedan utvecklas till ett vetenskapligt samtal mellan opponerten och respondenten om avhandlingens förtjänster och brister. Disputationen är inte ett kunskapsförhör, inte heller ett tillfälle för opponerten att presentera egna tankar och rön, utan just en granskning av en framlagd text. Opponenten bör koncentrera sin granskning på väsentligheter i innehållet. Brister i formalia, språk, stil och korrekturläsning bör påtalas och exemplifieras men inte dominera oppositionen. Respondenten bör besvara frågor och bemöta kritik så sakligt och koncist som möjligt. Konsensus behöver inte eftersträvas.

Granskningen avslutas genom att opponenter sammanfattar avhandlingens förtjänster och brister.

Efter granskningen öppnar disputationens ordförande för frågor från betygsnämndens ledamöter. Därefter öppnar ordföranden för frågor från auditoriet. När alla som vill har fått yttra sig, förklarar ordföranden disputationsakten avslutad.

Hela akten pågår vanligen i ungefär två timmar och bör inte utan paus överstiga tre timmar.

Några formella krav på klädsel för opponenter och respondenter finns inte. För råd hänvisas till ordföranden, som har ett övergripande ansvar för värdskap i samband med disputationen.

Deltagande på distans

Opponenten och en av betygsnämndsledamöterna kan delta på distans. Övriga betygsnämndsledamöter samt respondenten och disputationens ordförande ska befinna sig i anvisad lokal under hela disputationen.

Ordföranden för disputationen ska försäkra sig om att opponenter eller betygsnämndsledamöter som deltar på distans har en stabil nätuppkoppling av tillräcklig kvalitet. Ordföranden ska också försäkra sig om att opponenter eller ledamöter som deltar på distans kan få teknisk support där denne befinner sig och går att nå via telefon om uppkopplingen bryts.

Institutionen kan besluta att göra disputationen tillgänglig digitalt genom att den direktsänds via internet. Det är däremot inte tillåtet att spela in disputationsakten. Om disputationen direktsänds via internet ska samtliga närvarande i lokalen informeras om detta. Det är också lämpligt att reservera en del av lokalen för närvarande som inte önskar synas i direktsändningen.

Betygsnämndens sammanträde

Betygsnämnden sammanträder normalt omedelbart efter disputationen. Betygsnämndens uppgift är att bedöma om avhandlingen och dess försvar ska ges omdömet godkänd eller underkänd. Nämnden utser ordförande inom sig.

Sammanträdet börjar med att disputationens ordförande informerar om betygsnämndens uppgift.

Opponent och handledare bör närvara i början av sammanträdet för att svara på frågor och i övrigt bistå nämnden. Därefter sammanträder betygsnämnden enskilt för att diskutera avhandlingen och dess försvar och besluta om omdöme. Nämndens ordförande kan ge opponenter och handledare tillstånd att delta i hela sammanträdet.

Om någon deltar i sammanträdet på distans ska nämndens ordförande försäkra sig om att ingen utomstående därigenom kan uppfatta vad som hörs och sägs.

Om omdömet blir underkänd ska detta motiveras skriftligt. Enskilda ledamöter har möjlighet att lämna in skriftliga reservationer även när omdömet blir godkänd.

Eventuell motivering och skriftliga reservationer är formellt en del av protokollet och inlämnas till fakultetssekreterare genom ordförande för disputationen.